

Soc filla de l'Hospital de Santa Caterina de Girona. La meua vida ha estat farcida d'entrebancs que ara puc i vull explicar; no sé si viuré o em deixaran viure gaire més. Reconec que no soc una borda qualsevol, dels centenars que ens hem criat a l'hospital, no gaires podem explicar-ho, la majoria ens morim abans de complir l'any de vida. Jo no, soc una supervivent, i dins les desgràcies i benaurances que he viscut, no soc una borda qualsevol perquè sé de lletra. Un avantatge dels expòsits és que tots apreníem de lletra, les beceroles, però n'apreníem; entre freds, humitats i cops de fusta, apreníem a llegir i a escriure. Però jo sé molt de lletra, molt més que qualsevol hospicià perquè he tingut la sort o la dissort d'anar a raure uns anys de la meua vida en una casa on m'endinsaren en la lectura, en el coneixement, on no només treia la pols dels llibres, sinó que també els llegia, els buidava de lletres que es convertien en conceptes i vivències que m'omplien, m'enlauraven cap a altres mons. Llegir es convertí en un hàbit i en una necessitat alhora i ara em serveix per escriure la meua vida. Sí, sé molt de lletra i per aquest motiu vull escriure aquestes línies, que, si em deixen, seran moltes. Ho sé tot de l'hospital i de l'hospici i de molta gent de Girona i d'altres pobles. Alguns ja no em poden fer mal, d'altres encara sí, però vull deixar constància de tots els anys que he viscut en un lloc i en l'altre, de les alegries i les patacades que he sofert i que, em sembla, m'han enfortit. Per descomptat que no recordo els meus primers moments d'existència, els primers dies, mesos —qui recorda els seus primers anys si no té una mare que els

hi expliqui?—, però l'experiència em mostra que no són gaire diferents dels de centenars i centenars de bords a qui he tractat, d'expòsits que han estat abandonats només de sortir del ventre de la mare. O sigui que el que explico dels meus primers dies de vida no recordo que em passés a mi, però sé que em va passar, perquè sé que és el que passava i passa amb els infants abandonats. Sé, així consta en els arxius parroquials, que em trobaren a Sant Hilari Sacalm.

Soc filla de l'Hospital de Santa Caterina de Girona. Acabada de néixer, els meus pares, o potser només la meva mare, la seva —la meva àvia materna—, una veïna o una fetillera, em deixaren a finals d'agost a les portes de l'església parroquial de Sant Hilari Sacalm embolcallada en un drap de baieta blanca. Sense cap paper, sense cap senyal, sense cap marca que pogués servir per identificar-me més endavant. No em volien ni tenien intenció de voler-me en cap moment i el meu futur els devia semblar massa complex i llunyà. Restava sola i nua a la fresca matinada estiuenca quan ja s'esvaïa a la celstia l'últim guspireig d'estrelles. Els meus esgarips degueren despertar la dona del sabater de la plaça, que obrí la porta de casa seva, sortí al carrer i m'examinà acuradament. Jo no era una novetat; dia per altre s'exposaven nadons en els camins o a les portes de convents i d'esglésies. Fruit d'una relació incestuosa els uns, d'una violació de l'amo sobre la criada els altres, d'una passió furibunda d'una noia soltera enganyada amb falses promeses, sovint, o bé, majoritàriament, fruit de la pobresa de moltes famílies que s'haurien vist ofegades per la misèria si haguessin hagut d'alimentar una boca més.

A Sant Hilari Sacalm jo no era la primera ni seria l'última. Sabien què havien de fer. Hi havia ordres molt precises, normes consuetudinàries que es complien de segles enrere. El sabater anà a avisar el jurat en cap, que ara lí'n diuen alcalde.

Mentrestant, la seva dona sacsejava la campaneta de la rectoria. Era un trist treball per al rector; no cobraria la feina i era conscient que molt aviat em moriria com quasi tots els altres. Ell sabia que molts dels nadons abandonats érem avortaments frustrats, o sigui que sortíem prou malmesos per no poder aguantar el que ens esperava. Però era la seva feina. Estava obligat a batejar-me per salvar una ànima més dels llimbs i enviar-la cap al cel. Baixà remugant. La porta de l'església xerricà quan l'obrí. A la sagristia preparà, segurament sense esma, els estris litúrgics per fer-me cristiana. Em persignà el cap amb aigua beneïda i resà una oració breu, ben bé per complir, quasi sense obrir la boca, devia mormolar de pressa. Davant del sabater i de la seva dona, que devien fer de padrins, em posà els noms de Rosa, Maria i Francesca, filla de pares incògnits. Rosa perquè érem el dia trenta d'agost, diada de la santa; Maria perquè el rector era un enamorat fervent de la Verge, i Francesca perquè aquest era el nom de la sabatera. Així ho escrigué en el llibre de baptismes: «El dia d'avui, trenta d'agost de 1754, he batejat a la pila baptismal Rosa, Maria i Francesca, filla de pares incògnits». Filla de pares incògnits fou el meu cognom durant molts anys, massa. No tenia dret a cognoms, com si jo fos la culpable del meu estat i condició, als quals m'havia vist abocada per culpa d'altres.